

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 48.

V Ljubljani, v soboto 1. decembra 1900.

Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od ure 8—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Duhovniki in kmetje.

Prav za prav bi jih morali prikleniti na verigo kranjske liberalce. Nekoč je dr. Krek, dobri poznavatelj razmer, izrekel besedo, da živimo v dobi besnih liberalcev. Znabiti se je komu ta beseda tačas zdela preostra, danes nas prepričujejo slovenski liberalni listi, da je bila prava in popolnoma resnična, in zlasti nam liberalni divjaki dokazujejo na shodih, da živimo v dobi zbesnelih liberalcev. Tudi ta naval, upajmo, bode še prestala nesrečna slovenska zemlja, kakor je prestala podobno divjanje luterancev zoper duhovščino in katoliško cerkev pred tremi stoletji.

„Ven s farji!“ kriče zbesneli liberalci, če se duhoven le prikaže na zborovališče. Že se oznanja nauk, da treba podreti katoliške cerkve, ker je bogoslužje predrago, in to kriče ljudje, ki več tisočakov na leto izmolzejo iz kmeta s svojimi ekspenzari, kakor ima duhoven kot dohodek stotakov. Že si upajo liberalci vpiti, da treba duhovne pobiti kakor pse, kajpada, ker ti oznanjujejo nauk krščansko-socijalen, ker podirajo zanjke kapitalistom in ker delajo mnogi izmed njih neustrašeno za pošteno in pravično stvar. Duhovnik, ki pri tej „križarski vojni“ — tako je imenoval dolenski antikrist boj pasjevercev proti katoličanom — mirno samo za pečjo čita poročila z bojišča in se boji, obesiti si na prsi križ ter vstopiti se na čelo križarjev, ta ni vesten duhovnik, ampak mevža je, ki v sedanjem resnem in odločilnem trenutku veliko škoduje. „Iz shodnic vas bodo metali“ je proročeval Kristus duhovnom. Prav ta beseda velja duhovnom naših časov. Iz liberalnih shodnic vrženi so pravi poslanci božji. To je znak, na katerega je lahko duhovnik ponosen. Kristus je govoril resnico. Iz shodnic vas bodo metali!

Resnico pa ravno liberalci hočejo utajiti in udušiti. Največ dobrega izmed vseh stanov je še vedno storila kmetom in delavcem duhovščina. Iz kmečkega stanu so vzrasli naši duhovni, med kmeti živijo leto in dan, poznajo in čutijo težnje kmetov in le naravno je, če posebno duhovni želé pomagati tlačnemu kmet-skemu stanu, ker so sami kmetje. Župniki se večinoma ubijajo s kmetijami in le predobro čutijo, kako malo dandanes kmetije nesó, in kaj jih tlači. Kapelanje so primorani, ko prevzamejo fare, ubijati se s kmetijo in posli ter plačevati visoke davke in po ceni prodajati žito, prav takisto, kakor kmetje. Le peklenska zlobnost je tedaj mogla vreči med ljudi neumno psovko katero oznanjujejo liberalci, ko pravijo: „Kmetje, farji so vaši največji sovražniki, bojte se jih!“ Nesramnež hoče drugega napraviti za lumpa, ker je sam lump.

Vso nezadovoljnost, ki se je polastila ljudstva, ker se zadnja tri leta v državnem zboru ni prav nič storilo, liberalci prištevajo na rovaš našim dosedanjim poslancem in — duhovnom. Človek bi mislil, da takih bedakov ni pod solncem, ki bi kaj takega terjeli, a izkušnja uči, da nevedno ljudstvo tu in tam odpira ušesa podobnim bedarijam. Dolgo to ne more trajati.

Nasproti pa moramo reči, da stopajo na dan tudi vrli katoliški možje iz kmečkega stanu, ki združeni z duhovni možko branijo proti zbesnelim liberalcem svoje gospodarske interese in svojo vero. V bojih se rodijo junaki. Sedanji vihar bo odlomil marsikako suho vejo s katoliškega debela, a pravi možje stare vere in čistega značaja se bodo še le našli prav v teh viharjih. Pogumno tedaj naprej, kar je naših! Peklenske moči nas ne bodo zmagale!

Naš knezoškof o „prostosti“ devetnajstega stoletja.

Knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je ravnokar izdal prekrasno pastirsko pismo, iz katerega posnamemo oni del, ki krepko začrta socijalne bolezni naše dobe. Knezoškof pravi:

„Naše strasti vpijejo z Judi: nočemo, da Kristus nad nami vlada, proč ž njim in Njegovimi zapovedmi, prosti hočemo biti in sami svoji. Tako so strasti vedno vpile; v devetnajstem stoletju so pa vedno več oblasti dobivale v vsem družabnem življenju. Naj samo nekatere stvari omenim.

Zamamni klic po prostosti odmeva skozi celo stoletje. Vsak naj sam za-se skrbi, da si gospodarsko opomore in se popne do kar mogoče visokega blagostanja, saj bo društvu dobro, ako bo posameznikom dobro. Temu sebičnemu prizadevanju ne sme država nobenih ovir postaviti, ampak odstraniti obstoječe ovire, da se more prosto razvijati. Zato naj bode obrt vsakemu prost, ne pa navezan na poseben stan; vsak človek naj se naseli, kjer hoče, da si išče svojih gospodarskih koristi prosto, kjer in kakor hoče; naj bo prosto posestva zadolževati in vse razdrobiti, da tudi posestva prosto prehajajo iz roke v roko; prosto naj bo za denar zahtevati obresti, kakorkoli visoke. Sploh naj bode prosto, da se človek s človekom bori v obrtu, trgovini, kmetiji; v taki borbi si bo vsak prizadeval napredovati in napredek človeštva bo velikanski. Za to prizadevanje so pa delavci potrebni, dati se jim mora plača. Delavna sila se kupi: če se jih več ponuja, bolj ceno; če se jih malo ponuja, bolj drago; ako delavec opeša, se slobodno odpusti, in ako mu plača ni všeč, naj slobodno gre. Gospodarju tudi ni mar, kako delavec npravno živi, da mu le dela, pa se slobodno vsi

Pripovedka iz „Pekla“.

Čopič ima dober naš Fr. Ks. Meško. Takó točno zna zadeti le on. Vemo, da dr. Tavčarju, Malovrhu, Govekarju in drugom ne bo všeč ta slika, a istinita, zgodovinska je, kakor je zgodovinska istina, da se kraj, kjer se tiskata „Slovenski Narod“ in „Rodoljub“ v Ljubljani, že od nekdanj imenuje „Pekel“. Meškova pripovedka stoji v letošnjem „Koledarju“ družbe sv. Mohorja in se glasi:

„Satan je sedel na svojem gorečem prestolu. Pred njim pa je stala vrsta njegovih črnih podložnih.

Bili so to oni hudobci, ki so delovali med slovenskim ljudstvom. Na gospodarjevo povelje so se pred kratkim vrnili s sveta. In drug za drugim so morali poročati, kako so delovali med Slovenci, koliko so jih zvalili v svoje zanjke, koliko jih pogubili.

Sedaj pa so molčali, ponižno povešali glave ter čakali, kaj jim mogočni gospodar odgovori na njih poročilo. . . .

Vladar „Pekla“ pa je istotako molčal. Bil je slabe volje. Z redko dlako poraščeno čelo je nabral v globoke, grozeče gube.

Po dolgem in resnem molku je tresnil z železnim triklinom ob tla, da se je zazibal ves „Pekel“. In z glasom, podobnim daljnemu gromu, jih je ogovoril:

„Ne morem vas hvaliti! Niti zadovoljen ne morem biti z vami! Lenarite! — Res, priznavam, da naša stvar tudi med slovenskim ljudstvom nekoliko napreduje — a preslabo in prepočasi! . . . Premalo se brigate za svoj posel!“

Obmolnil je. In po vrsti jih je ogledoval — vsakega posebej in vsakega natanko, od temena do konca repa. In čimdalje jih je ogledoval, tembolj so mu vzplamtevale mačje oči v jezi in srd. . .

Hudobci pa so kričali:

„Milost — gospodar — milost! Trudili smo se — a narod je trd in žilav!“

„Trd in žilav! Ha! — A toliko premeteni so moji podložni menda še, da ga navzlic vsej tej žilavosti speljejo na krive poti, mislim vsaj! In če niste . . . gorje vam! Za vašo neumnost in lenobo vas skopam v blagoslovljeni vodi.“

Tega so se peklenški duhovi prestrašili. Popadali so na kolena.

„Usmiljenje, naš dobrotljivi gospodar! Veruj nam, trudili se bomo brez počitka in pokoja. Storili bodemo vse, da te zadovoljimo. . .“

„To pričakujem in tudi zahtevam od vas. Pojdite torej zopet med narod. In ne lenarite! . .“

„Gotovo ne, veličanstvo!“

„In premeteni bodite! — Pred vsem skrbite, da odtujite narod njegovim voditeljem — dušnim pastirjem! Ti so naši najbolj zakleti sov-

ražniki in nam največ škodujejo. Tem napovejte odločen boj!“

„Neizprosni boj, veliki gospodar — boj do njih pogina!“

„Dá, poginiti morajo! A ker jih telesno ne smemo pomoriti, jih uničite moralno: vzemite jim njih ugled in čast in s tem njih vpliv in moč. V ta namen jih — obrekujte! — Obrekujte jih povsodi: po cestah in po hišah, po vrvečih sejnih in v tihih selih, obrekujte jih pred starimi in pred mladimi — posebno pred mladino, ker ta — še neizkušena — najraje odpira srce novim besedam in novim naukom. . . . Vse lažnivo, česar se le morete domisliti, govorite zoper nje. . . . In ko narod odtujite njega največjim prijateljem in našim največjim sovražnikom — vam je pot znatno uglačena. . .“

„Tvoj svet je moder! Mi ga občudujemo. In vestno se hočemo ravnati po njem.“

„In globoko so se priklanjali. . .“

„To je torej najvažnejši in najodločilnejši naskok na srce in na dušo naroda. Da pa tega uspešno izvedete, začnite z manjšimi: Seznanjajte ljudstvo z vsemi novodobnimi lažmi, z vsemi onimi navidezno učenimi sleparijami, ki smo jih po naših zvestih služabnikih — nevernih laži-učenjakih — zatrosili v svet. Te jim razkladajte, z njimi podkupujte vero in ugled cerkve in njenih služabnikov, z njimi zastrupljajte srca in morite duše. . .“

razuzdanosti prepusti. V tem vrvenju velja samo osebna korist, nramni zakon ali božja zapoved do sem ne sega. To so na sebičnosti osnovani novi nauki XIX. veka! In kak sad so prinesli?

Močnejši v društvu premagujejo. Kdor ima denar, more si napraviti tovarne in stroje, najeti delavcev, nabaviti surovin, more mnogo in dober kup proizvajati, vsled tega padajo manji samostalni obrtniki in trgovci; kmet mora za dolg zastaviti vse svoje posestvo, dobi denar za visoke obresti, ne more plačevati, vse posestvo se mu proda, in to po raznih spletkah prepogostokrat daleč izpod vrednosti; delavec je zmiraj več, vse vre v tovarne, ker drugod ni zaslužka, zato je v tovarnah plača pičila in slaba. Da bi se več in ceno proizvedlo, jemlje za delo žene in tudi otroke, dela se po dnevu in po noči, dela se ob nedeljah in praznikih brez počitka. Splošno blagostanje ginjeva, premoženje se zliiva samo v roke nekaterih, nasprotje med bogatini in siromaki raste in že se je razvilo v sovražnost.

Tako počenjanje je pa kar naravnost proti postavam Božjim; saj se razdira družina, saj se kvari zdravje delavcev, saj se neti sovraštvo, podpira lakomnost in uživanje, saj se prestopa sedma zapoved Božja, saj se za Boga in službo Božjo ne mara, saj vlada gola sebičnost, pa zatiranje ubogih.

Da pa tako postopanje olepšajo in vest umire, poprijeli so se slastno naukov nekaterih nesrečnih modroslovcev, da osebnega Boga ni, da torej tudi Kristus ni Bog, katoliška cerkev ne božja ustanova. Možje teh nazorov so se polotili tiska, kjer z zamamno zgovornostjo branijo opisano prostost in svobodomiselnost in strahoviti napredek, pa spodbujajo vero v Boga, podpihujejo sovraštvo do cerkve in duhovskega stanu in vabijo ljudi k uživanju ter odvrčajo od službe Božje z neprestanimi veseljami, zabavami, izleti in plesi. Kar je najhuje, je to, da so si ti možje znali dobiti poslancev, ki so v tem Bogu in pravici zopernem duhu postave kovali. Trgovci pa, obrtniki in kmetovalci so zamamljeni z besedo „prostost, napredek“ dajali glasove za svoje grobokope.

To je borba zoper Boga v našem veku; deloma jo gledate in čutite sami. Zato ne bom opisoval, kako se je začela in do ostudnosti razvila v ljubi naši slovenski domovini. Proč od Boga in Njegovih zapovedi! to je klic devetnajstega stoletja.

„Izvrstno, ti najmodrejši!“

„Seveda — priznavam — kar na hip tudi to ne pojde gladko. Zato pa si ljudstvo najpoprej pripravljajte za te nauke, pripravljajte njega srce za seme, ki ga kanite zasejati vanj.“

Hudobci so ga prašaje pogledovali.

„No — pripravljajte ga takole: Govorite mu mnogo o njegovem ubožstvu, o njegovem slabem življenju in težkem trpljenju. S tem mu gojite nezadovoljnost. In nezadovoljen človek je sprejemljiv za vse slabo... In da bo ljudstvo tembolj razburjeno in tembolj nezadovoljno s svojim stanom, pospešujte med njim ubožstvo! — Kako? Smešno prašanje! — Vabite ga v gostilne... Kjerkoli vidite blagostanje in zadovoljnost in srečo — tam začnite z gostilnami... Vžigajte v ljudstvu ljubezen do naše neprecenljive iznajdbe, do našega čudovitega eliksirja — do žganja! — Strast pijančevanja pahne prej ali slej svojo žrtev v pogubo... A še več! Ko se opijanijo, vnamajte njih strasti, njih meseno poželenje. Netite prepire, podžigajte sovraštva — napeljujte jih k pretepom in poboju... In tudi v družine, v tihe dome vrzite iskro prepire. Iz nje vzplamti nezadovoljnost, nezaupnost, sovraštvo, nezvestoba... In konec vsemu je pogin in poguba.“

„Tvoja modrost je brez mere in meje...“

Gospodar „Pekla“ je nekako milostno pokimal...

„To vse torej delajte z večjo gorečnostjo kakor do sedaj. Veliko več bi se lahko zgodilo. — A vaša lenoba!“ — Gospodar „Pekla“ je zarohnel, da so se tresli ne le hudobci pred njim, ampak tudi vsi drugi zunaj vsprejemne dvorane.

In knezoškof navdušeno kliče svojemu ljudstvu: Nazaj h Kristusu Kralju! Da, nazaj h Kristusu Kralju, nazaj v meje zapovedi Božjih! začelo je doneti po vsej Evropi zadnjih trideset let in doni tudi pri nas Slovencih. K tem škofovim besedam pristavljamo: Zavedni Slovenci, ne dajte se pri volitvah v roke mož, ki proslavljajo „prostost“, s katero Vas kapitalizem usuje. Volite može, ki se strinjajo s krščansko-socialnim programom.

Volilci,

ne kupujte mačkov v „žaklju“!

Naša liberalna stranka z vso silo ponuja po deželi svoje kandidate. Ti hodijo okoli in z vsim navdušenjem pripovedujejo svojim strmečim poslušalcem, kaj so vse storili in kaj še vse hočejo storiti zanje. Toda nekako skrivnostno se nam, ki nismo zadosti napredni, zdi njihovo govorjenje, da ga nič kaj prav ne moremo umeti. Kažejo se svojim volilcem, a ob enem se zagrinjajo z nepredornim temnim zagrinjalom, da bi jih ne videli. Nekako taki se nam zde naši liberalni kandidati, kakor mački v „žaklju“. Mačka v „žaklju“ ne vidiš; samo njegove kremplje čutiš in njegov glas slišiš. Samo kremplje in mijavkanje — drugače pa so liberalni kandidati vsi v — „žaklju“.

Liberalni volilni oklic pravi o delovanju bodočih liberalnih poslancev, da bo treba „zajamčiti gospodarsko shajanje kmetu trpinu, varovati gospodarske koristi trgovskega in obrtnega stanu in pripomoči tudi delavcu do tega, da mu bo vsaj človeško živeti mogoče“. Te besede sedaj ponavljajo liberalni kandidati. Lepo se glasi vse to, toda mi bi radi vedeli kaj več. Pokažite nekoliko ven iz „žaklja“ svoje modre glave, vi Jelenci, Plantani e tutti quanti, pa nam povejte **kako, na kak način** hočete vi pomagati vsem stanovom, tudi kmetu „trpinu“, delavcu in obrtniku. **Kako?** — Naši katoliški poslanci mirno stopajo pred svoje volilce in jim kažejo resolucije katoliškega shoda, v katerih najdejo na vprašanje „kako?“ do pičice natančen odgovor. No, vi liberalni kandidati seveda ne morete drugače, kakor da v „žaklju“ ostanete, ker luči ne prenesete. Zato pa ti, zavedni volilec, ne bodi tako slep, da bi volil take može, ki imajo jezik zato, da ž njim skrivajo svoje misli, ampak voli može, ki bodo delovali na podlagi resolucij zadnjega slovenskega katoliškega shoda. Na podlagi teh resolucij je mogoče privedi do blagostanja vse stanove, ker so te resolucije postavljene na podlago krščanske pravičnosti in v ničemer ne nasprotujejo zdravi pameti. Liberalizem pa je v svojem bistvu škodljiv kmetu, obrtniku in delavcu, in utegne koristiti le trgovskemu stanu.

Slovenskemu volilcu pa tudi versko vprašanje pri izbiri poslancev ne sme biti zadnje. Liberalni poslanci iz „žaklja“ pač kličejo, kakor n. pr. notar Plantan v Krškem: „Jaz sem veren kristijan!“ Toda ti, krščanski mož, potegni mačka iz „žaklja“ pa ga vprašaj: „Ali se strinjaš z dr. Tavčarjevimi besedami, da so cerkve ponaših gričih in holmih znamenje naše sužnosti? Ali se strinjaš z besedami naprednih učiteljev, da je treba ločiti šolo od cerkve? Ali se strinjaš z besedami dr. Tavčarjevega glasila, da se je zgodilo hudodelstvo na našem narodu, ker so naši očetje zapodili iz dežele luteranstvo, ali se strinjaš z besedami „Slov. Naroda“, naj iščemo svojo rešitev proč od katoliške vere v pravoslavlju, ali se strinjaš s psovkami, katere je dr. Tavčar nadel sv. očetu ob njegovi 90letnici? Ali se strinjaš s tem, da hoče dr. Tavčar vreči proč krščanstvo slovenskih poslancev na Dunaju, kakor je v Trebnju m sam dejal?

Ali hodiš ob nedeljah k maši, k spovedi za Veliko noč? Tako ga ti vprašaj in zahtevaj dolednega odgovora, pa boš videl, kako boš s temi vprašanji mačku zavil vrat, da se kar zamijavkati več ne bo upal.

Si razumel, krščanski volilec? Varuj se, da ne kupiš mačka v „žaklju“; to se pravi ne voli liberalca! Liberalnim županom pa pošlji nezaupnice.

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, 29. novembra. Selški župan Šliber je vnet za narodno-naprednega kandidata, za kandidata stranke, ki je po svojih namenih framazonška, ker celo njen voditelj bije boj proti krščanstvu. Kdo se ne smeje Šlibarju, ako nam on, ki je radi čudnega svojega postopanja ravnokar dobil težke nezaupnice, pošlje ta-le popravek:

Temeljem § 19, tiskovnega zakona prosim in zahtevam, da sprejmete glede uvodnega članka „Lov na kmete“ in izvirnega dopisa iz Kranja v št. 46. „Slov. Lista“ z dne 17. novembra 1900 v prihodnji ali po istemu sledeči list in sicer na istem kraju in z istimi črkami nastopen popravek:

Ni res, da sem bil jaz za županski shod v Kranju najet od kakih framazonov ljubljanskih, ker jaz sploh za nobenega framazona v Ljubljani ne vem, oziroma ga ne poznam. Ni res, da sem jaz rekel javno na županskem shodu v Kranju: „Jaz sem zoper škofa in deržim s Tavčarjem“, temveč sem tamkaj iz stvarnih razlogov priporočal naj se župani zedinijo za jednega narodno-naprednega kandidata. — Imena nisem nobenega imenoval. V Selcih dne 21. novembra 1900. Franc Šliber, župan.

Iz Šenčurja pri Kranju se nam poroča Ljubljanske liberalne sultane grozno jezi, da ne morejo vjeti naših kmečkih mož v svojo past. Župani in občinski možje kranjske okolice nočejo biti liberalci. Preveč so njihovi očetje ljubili svoje cerkve, da bi jih sedaj dali podreti dr. Tavčarju. Zato pa tudi selški župan Šliber, ki potuhnjeno skriva svojo liberalnost, kakor kača noge, ki bi rad vse utajil v javnosti, kar kot zaupni mož liberalne stranke dela na skrivnem, pri naših odločno katoliških možeh nič ni opravil s svojim prigovarjanjem. G. Kožela v Olševku je Šliber z vso silo nagovarjal, da naj postane liberelec in mu je obetal, da mu bode že on pripeljal več sto glasov, ako bode proglašen kandidatom napredne stranke. G. Kožel mu je odločno odgovoril: „Tega pa že nikdar ne, med liberalce jaz ne grem!“ Ker Šliber ni mogel Kožela preslepiti, da bi bil šel med Tavčarjevo bando, ugriznil je sedaj poštenjak sam sebe v šobo. Njegov nauk se sedaj več ne glasi: Kmet voli kmeta, ampak: Kmet voli naprednjaka, ki ni kmet! G. Šliber! Utajite to, če si upate! Po petju se ptič spozna.

Z Dolenjskega, 28. novembra. Skrajno komičen — „Narod“ bi rekel „klavrn“ — je način agitacijskega boja proti g. Pfeiferju. V gotovih odmorih oglašajo se na raznih krajih nalik pubčem v mlaki med drugim posebno novomeški „Schmock“ in kostanjeviški agitator, katerima suflira krški harlekin, ki popada s svojimi škrbastimi zobmi vsako še tako oglodano kost. Tem glavnim velikim matadorjem se pridružuje sem ter tja še kak manjši paglavec, ki bi se rad repenčil. In uničujoča je sila njihovih argumentov! Refrén: „Pfeifer je slaboten“ itd. itd. sine gratia in infinitum. Pa če je Pfeifer res tako onemogel, zakaj se ga Globočnikovi agitatorji tako neznansko boje? — Ker mu ne morejo drugače do živega, služiti jim mora sredstvo najosebnejšega boja. Eden od njih, ki opisuje celo, da je bil Pfeifer v zimski suknji in da pije „župco“, tudi ni zadovoljen s tem, da se Pfeifer bavi v prvi vrsti z gospodarskimi uprašanji. In vender je liberalni kandidat Drag. Hribar na dunajskem shodu avstrijskih industrijalcev izjavil, da treba gospodarske zadeve stavljati na prvo mesto. Vkljub temu misli „Narodov“ kronist z Dolenjskega, da so njegove „ideje“ dandanašnji še vedno mlade, dočim je istina, da so se preživele in da se gre danes za vse druge stvari, kakor se njemu sanja. Gospodarska vprašanja silijo — brez plesnivih agitatorjev — z elementarno močjo na dan, ne le pri nas, ampak povsod. Ljudstvo hoče kruha, ne pa liberalno-skisanih fraz; vino-

gradniki žele odločnega nastopa glede italijanske vinske klavzule, kmeti volilci žele ustrajnega pospeševanja agrarnih interesov — in to naj bi vse storil kandidat, kateri zajema svojo gospodarsko-politično modrost izključno iz liberalnih listov?! Risum teneatis. Dolenjski kmeti volilci že vedo prav dobro, kje so njihovi resnični prijatelji. In ravno za praktično in pozitivno gospodarsko politiko se je vedno v nemal gosp. Pfeifer, ker ni prijatelj meglenih teorij, kakršne vele po glavi različni „nar. ekonom“ ob Krki. Za tako parlamentarno delo pa je treba ne le dobre volje, ampak tudi sposobnosti in izkušenosti, in v tem oziru govore najglasneje dejanski uspehi, katerih ima g. Pfeifer v obilni meri v obče in za svoj volilni okraj.

Posamezne zasluge g. Pfeiferja, na katere je „Narodov“ dopisnik od Krke toliko radoveden, napisalo je že spretnejše pero na drugem mestu, ker je to bolj lokalnega pomena. Izdalo pa bode to naštevaje več, kakor vse upitje „dolenjskega“ širokoustneža, čegar zmešani dopisi — ki razven Habakukovega „Genosse aus Wildwest“ javalne imajo para v avstrijski žurnalistiki — obujajo i pri lastni stranki čut mučne bojazni. Habeant sibi! Le obrabljeno zvijačo, češ da je g. Pfeifer slaboten, ki komaj še „leze ino grede“ itd. (der Wunsch als Vater des Gedankens?!), naj bi že opustili ti hudi gospodje, ker jim ta brumna, sicer pa neukusna želja ne pomaga čisto nič in ker tudi zanje same „dneva ne pove nobena pratika“.

V ostalem pa le naj pišejo ti peresarski kuliji z Dolenjskega kolikor jim drago, osobito tudi strupeni g. protifevdalni sovražnik srednjega veka — n. pr. še par Pfeiferjevih životisov, zadnji nam je jako ugajal; in če ne izbruha svete jeze svoje, utegnili bi mu škodovati na zdravju — tako dragocena in toliko vredna pa volitev jednega poslanca venderle še ni! Seveda farizejskega namena svojega s tem ne doseže, kar pa nič ne škodi.

„Narod“ sam je rekel, da je g. Globočnik popolnoma nova oseba v politiki, in res doslej o njem še nismo čuli nič drugega, kakor da čita „Neue Freie Presse“ in „Narod“ ter da govori doma (po liberalni navadi!) nemški. To pa je še bore malo in ne šteje nič v primeri z izkušenim parlamentarcem, kateri ima obilo razširjenih zvez in za katerega govore fakta. Potem pa kvasi ta ali oni dopisnik, da se je Globočnik več šolal (!), da vse bolje zna kot Pfeifer, da ga nadkriljuje v vsakem oziru itd. — dokazati kajpada tega ne znajo ti modrijani! Pač pa hote in vedoma pozabljajo marsikaj drugega povedati: o g. Globočniku? No, Slanc ga spremlja, on se z njim vozari in govori za in mesto g. Globočnika — ali pojde mar Slanc tudi z njim na Dunaj? Potem pa Bog pomagaj! Volilcem obetate vse in tudi dajete.

G. Pfeifer ne obeta volilcem nebes na zemlji, ampak le kar je v obstoječih razmerah mogoče doseči — to bo pa tudi izpolnil, kakor smo doslej vedno videli.

Agitatorji ob Krki in Savi se bodo prepričali, da ima naš kmet sam dovolj razsodnosti in da ni tako neumen, kakor bi bilo — njim ljubo! „Es war' zu schön gewesen“ ...!

Politiški pregled.

Deželni zbori sklicani. Kakor poročajo z Dunaja, je priobčila uradna „Wiener Zeitung“ najvišji patent, s katerim se sklicujejo deželni zbori in sicer: dalmatinski 10. decembra, češki in nižjeavstrijski 12. decembra, gornjeavstrijski, solnograški, štajerski, koroški, bukovinski, moravski, šlezki, tirolski, goriško-gradiščanski, vorarlberški in tržaški 17. decembra, gališki 18. in kranjski 19. decembra. „Wiener Abendpost“ meni, da je glavni namen tega sklicanja, da se pravočasno rešijo proračuni ter reši zakon o jednotni dokladi na državno žganjarino. Kakor zano, se imajo dohodki iz te doklade razmerno uporabiti v zboljšanje deželnih financ. Uspeh je seveda odvisen od tega, če vsi deželni zbori vsprejmejo nameravano doklado po 20 stot. od litra alkohola ter da pravočasno rešijo predlogo, tako,

da more zakon že s 1. januarjem 1901 stopiti v veljavo. Dohodek te doklade cenijo na 192 milijonov kron. Ako bi predloženega zakonskega načrta ne odobrili vsi deželni zbori, bi iz tega za državno upravo ne nastala nobena zadrega, pač pa bi se odtegnila deželam potrebna sredstva, da bi mogle izvršiti najnujnejše potrebe. Tako meni namreč oficijozus v „Wiener Abendpost“.

Krüger v Parizu. Kakor poročajo iz Pariza, sta predsednik Krüger in ministerski predsednik Waldeck-Rousseau menjala pretekle dni obiske. Nadalje sta obiskali Krügerja v njegovem stanovanju predsedništvi municipalnega in generalnega sveta ter ga zagotovili udanosti pariškega prebivalstva. Ta obisk pa je bil privatnega značaja in zelo kratek. Kmalu potem se je podal Krüger v mestni dom, da vrne obisk. Krüger se je zahvalil za lepi vsprejem, ki bo Bure navduševal v boju za njih pravično stvar, ter je ponovil, da bo vedno zahteval razsodišče. Na potu tje in nazaj je občinstvo Krügerja živahno pozdravljalo.

Domače novice.

Prešernova stoletnica. Jutri je sto let od kar se je Slovincem porodil veliki Prešern, pesnik „Krsta pri Savici“. Ljubljana bode to stoletnico slovesno praznovala. Raz mnogih biš bodo plapolale zastave. Danes zvečer bode obhod slovenskih društev po mestu. Obhoda se udeleži tudi odposlanstvo „Slovenske kršč. socijalne zveze“. Po bakljadi bode v „Narodnem Domu“ komers. Jutri ob 11. uri dopoldne bode v „Narodnem Domu“ slovesna seja. Slavnostni govor o Prešernu bode imel predsednik „Slovenske Matice“ prof. Levec. Nato bodo društva zapela jedno Prešernovih pesmij. V nedeljo bodeti slavnostni predstavi v gledališču. Slava Prešernu, pesniku, ki ni tajil Boga in v svojih pesnih ni skrival krščanskega prepričanja.

V Trebnjem je bil v nedeljo volilni shod. Liberalni notarji so tja prignali svoje pisarje in druge plačane ljudi iz raznih krajev, da bi premagali domačine. Domačini se niso hoteli vvesti na liberalni lim, ko so videli kdo zagovarja Zupančiča. Zato so domačinom liberalci z orožniki zabranili iti na zborovalni prostor. Res lepa svoboda!

Dr. Tavčar je bil v silni nevarnosti na shodu v Trebnjem, da bi mu ljudstvo zaradi njegovega skrajno izzivajočega postopanja dejansko ne pokazalo poti proti domu, a rešil ga je gosp. Štefè, opzarjajoč množico, naj si ne oskrni svojih poštenih kmečkih rok. Tavčarjev oproda dr. Kušar, sploh znani Kušarjev Pepe, je pa izvabil svojega nekdanjega sošolca in prijatelja župnika Hladnika v družbo liberalcev, a ko ga je pijana tolpa brez vsakega povoda dejansko napadla, ga ni znal ali hotel resno braniti. Tako nastopajo „klerikalci“ na eni in „naprednjaški“ liberalci na drugi strani — naše ljudstvo naj pa sodbo izreče!

Pod orožniškimi bajoneti so zborovali znani prijatelji kmeta dr. Tavčar, dr. Slanc, dr. Kušar in trije notarji dr. Rupert Bežek, dr. Kuhar in Orožen v Trebnjem. To vemo; ne vemo pa, koja oblast je poklicala orožnike proti dolenjskemu kmetu, kateri je bil na shod vabljjen in ga niso tja pustili. Tudi to ne vemo, zakaj da oni orožnik, ki je bil zvečer na kolo dvoru in je videl, ko je pijana zdivjana tolpa Mirnopoško — Novomeška pred očmi Novomeščanov dr. Slanca, Kočevarja itd. dejansko napadla Pečnika, tudi ni posredoval.

Kmetje, kakšni naj bodo Vaši poslanci? Spominjamo se, kako je nekdanji volilni mož volil kar svojega soseda, priprostega kmeta, za državnega poslanca. Ko so se mu drugi smejali, je dejal: „Kmet najbolje ve, kaj je dobro za kmeta“. Kakor je meni znano, ni imel samo ta volilec te misli, ampak splošna želja kmetov volilcev je, naj bi kmet kmeta zastopal. In naši liberalci, ki jim ni sicer čisto nič za blagor kmetkega stanu, so prav premišljeno vrgli med kmetke volilce volilno parolo: „Kmet kmeta!“ Ker sami niso še ničesar storili za kmetke stan,

mного pa njemu v kvar, so morali poiskati nekaj tacega, s čimur bi vrgli kmetu pesek v oči, da bi ne videl liberalnega brezdna in da bi ne premišljeno strmoglavil vanj. Udarili so torej na tiste strune, za katere je najbolj občutljivo uho našega kmeta, in utegnajo, žal, marsikaterega sicer poštenega moža z njimi prevariti. Res lepo se glasi beseda: „Kmeta zastopaj kmet“. Toda, ljubi kmet, liberalci ti pravijo, „da nisi več otrok, da hočeš tudi sam misliti, da si ne daš več od drugih vsiljevati svojih misli“. Prav tako, tudi mi želimo, da ne bodi otrok, kateri vse verjame, kar mu drugi povedo. Ne verjemi vsega liberalcem, ki so bili od nekdanj tvojih najhujši sovražniki, ne verjemi njihovim sladkim besedam. Saj tudi ptičar sladko piska na svojo piščalko, ko vabi prosto ptičico v svoje zanjke. Ko pa ptičico vjame, jo vtakne v kletko in ji več ne da prostosti. Liberalci so taki ptičarji, in zato se jih varuj najbolj takrat, ko te hvalijo. Bodi mož in preudari v svoji možki pameti to-le: Vsak poslanec, bodisi za kmete ali za meščane ali za kogarkoli mora biti tak, da prvič more in drugič hoče zastopati v državnem zboru koristi svojih volilcev. Da kdo more opravljati poslanske dolžnosti, mora prvič dobro vedeti, kaj bi bilo koristno in kaj škodljivo za njegove volilce, drugič mora biti tudi zmožen v državnem zboru govoriti in se potegovati za svoje volilce, in 3. mora imeti proste roke, da lahko kaj stori zanje. Ali so pa liberalni kandidati, ki se ti sedaj usiljujejo, zato sposobni. Naši kandidati pač bolje poznajo rane kmetkega stanu, bolj vedo, kaj je za kmetke stan dobro in kaj ne, kakor kak Zupančič ali Globočnik, kak tovarnar Lenarčič ali gosposki Božič. In ko bi nam nasprotni kandidati imeli vse druge zmožnosti, kakor jih pa v resnici imajo, jih stori že edino to nezmožne, da bi ne mogli kmetu koristiti, ako stoje na liberalni strani. Na Dunaju bi morali biti pod brezobzirno komando dr. Tavčarja, kise je kazal vedno najhujšega nasprotnika kmetkega in delavskega stanu, glasovati bi morali tam za postavbe, ki so pač koristne kapitalistom, kmetom pa naravnost pogubne. Liberalizem je kmečkemu stanu izsesal vse zdrave moči, on ni zmožen, in tudi neče, kmeta rešiti pogina. To je dokazano. Zato pa tudi vsak kmečki poslanec, ki se da voliti na podlagi liberalnega programa, očitno izpove, da on neče delati v prid kmečkemu stanu, ampak da mu hoče kopati jamo. In če kot kandidat prisega zvestobo kmečkemu stanu in mu zatrjuje svojo ljubezen, ni li to razmerje hinavsko, ko mu je podpisal smrtno sodbo s tem, da je podpisal liberalni program? Kmet, ne bodi otrok! Vsedi se, misli in potem se odloči kot mož, samostojno, za svojega poslanca.

Plantanu pod nos je dal „Slovenec“, ki piše: „Liberalci nam sami vedno pogostneje dokazujejo, da je njihov program jako slab. Kakor je znano, so se liberalci izrekli načelno za svobodo, in v njihovem volilnem oklicu stoji, da „so prijatelji vsakemu svobodomislennemu razvitju in napredku“. Tako so se izrekli načelno za svobodo konkurence. Sedaj pa naj kar naenkrat g. Plantan kaj takega pove, kar je vseh obrtnikom, ki so zoper svobodo konkurence, ki jih uničuje? To je težko, pa za ljudi, ki nobenih načel nimajo, vender le lahko. Gosp. Plantan si je tako-le pomagal. Rekel je v Krškem: „Jaz sem mnogo o tej zadevi premišljeval, ali ne morem trditi, da sem sredstvo našel za ugodno rešitev... Če premišljujem in raziskujem vzroke za propadanje našega obrtnika, moram priznati, da je v prvi vrsti kriva istemu pomankljivost našega obrtnega zakonodajstva, zlasti, ker je bila razglašena polna obrtna prostost, in se je s tem omogočila konkurenca velikega kapitala brez strokovne naobrazbe proti veččaku obrtniku, ki pa je brez kapitala. Treba bode omejiti zakonitim potom to konkurenco velikega kapitala proti obrtnikom...“ In sedaj je navedel g. notar Plantan celo vrsto protiliberalnih zahtev v smislu krščansko-socijalnega programa! Lepa stranka to! Njeni kandidati morajo bistvene točke njenega programa črtati in

nadomestiti z ravno nasprotnimi zahtevami! Proti nam se bojujejo, in vendar sami dokazujejo, da je njihov program poguben, naš pa rešilen. Gospod Plantan je — premišljeval, da pa ugodne rešitve vendar ni našel, je ob taki zmedenosti čisto umljivo. Naj premišljujemo še — volilci! „Potem ne bodo volili moža, katerega jedina zasluga je „Potovanje na severni rtič“, s katerim dolgočasi bralce „Planinskega Vestnika“.

Volitve v Istri in „Narodova“ strast proti duhovščini. V Istri se Slovanom pri volitvi v peti skupini nič kaj dobro ne godi. Skoro gotovo tudi to pot ne bode ondi slovanske zmage v peti skupini. Z žalostjo smo videli, da naši niso mogli pridobiti Pomjana. Ondi je veliko let deloval župnik Tomšič, katerega so Lahi baš pred volitvami hoteli moralno uničiti. Pomagal je uničevati tega najdelavnejšega isterskega slovanskega agitatorja tudi „Slov. Narod“. Župnik Tomšič je sicer srečno prišel iz preiskovalnega zapora — ali njegove krepke roke vendar pogrešamo pri isterskih volitvah. „Slovenski Narod“ je pomagal do zmage — Lahom. Tako skrbi „Narod“ v svoji slepi strasti za obmejne Slovence!

Liberalne fraze. „Mi bomo volili tako, kakor bomo sami hoteli, ne pa, kakor nam bodo duhovniki veleli!“ O kako se motiš, ubogi zaslepljeni kmet, ki tako govoriš. Ne, kakor boš ti hotel, ampak kakor bo hotel dr. Tavčar, tako boš ti volil. Od duhovnikov siliš proč, pa ne pomisliš, da na ta način siliš iz prostosti v sužnost in si izbiraš gospode, ki te bodo vklelili v jeklene verige, da prostosti nikdar več nazaj dobiti ne boš mogel. Tvoji duhovniki so si vse prizadejali, da bi ti pribojevali nazaj prostost, do katere imaš kot steber države prvi pravico. Razdrobiti hočejo tvoji duhovniki verige, v katere te je oklenil kapitalistični liberalizem. In ti hočeš nazaj? Ti verjameš sladkim besedam liberalcev? Ali je možko tako ravnanje, ako zaupaš in verjameš vsakemu sleparju? Ali si res tako priprost, da misliš, da te Tavčar in Slanc v resnici tako zelo ljubita, kakor ti zatrjujeta? Le pridi enkrat po volitvah v Ljubljano h kaki veselici v „Narodni Dom“, kamor prihaja dr. Tavčar in liberalna gospoda. Misliš da boš smel mednje? O kaj še! Sam dr. Tavčar, ki hoče biti sedaj tvoj najboljši prijatelj, bo pozabil sladkost svojega šampanjca in bo z vso svojo jezo dal ukaz naj te vržejo ven, češ da med inteligentno gospodo ni prostora za „zabljenega“ kmeta. Zato bodi pameten, ljubi kmet!

Liberalne laži. Nasprotniki krščanske zavesti delujejo z vsemi sredstvi, da bi preslepili in opeharili ljudstvo. Izdali so „volilni katekizem“, o katerem si upa dr. Tavčar trditi, da so v njem uradni podatki. Tako neresnico si upa dr. Tavčar javno trditi. V liberalnem katekizmu se trdi, da so naši poslanci povišali davek na sladkor, storilo se pa je to takrat, ko poslanci niso imeli besede in storil je to liberalni češki minister dr. Kaizl potom § 14. „Kmečki poslanec bodi sam kmečki posestnik“, uče liberalci, in sami so usilovali kmetom poslance, ki niso kmetje (Višnikar). Pravo načelo pa je, da bodi tisti kmečki poslanec, ki je zmožen in voljan, se za kmečke koristi najbolj žilavo potegovati in največ za nje doseči. O duhovnikih vedno pravi „katekizem“, da so najbolj sovražni kmetom, in vendar vsakdo ve, da so doslej ravno oni poleg nekaterih gospodov posvetnega stanu jedini se potegovali za kmeta. Vsakdo ve, da so propada našega kmeta krivi liberalni zakoni o zadolževanju, liberalna svobodna konkurenca, liberalni protiljudski princip prostetrgovine z žitom, dedno pravo itd., a naši liberalci so tako poštene, da ravno nasprotno pravijo, da so liberalci največji prijatelji kmetov, in popisujejo katoliške stranke kot družtva goljufov! Škof Rudigier, ta sveti mož, ki se je proti svetoskrunskim nakanam liberalcev postavil za svetost, jednoto in nerazvezljivost zakonske zveze, se imenuje — puntar in hudodelnik, ki je motil javni red! Papež

Pij IX. je preklinjevalec, klerikalci uče, da se ni treba držati prisega! Mi, ki smo vedno bili v prvi vrsti boriteljev za pravice slovenskega naroda, se imenujemo izdajalci! Znano je, da je katoliška cerkev po liberalnih zakonih, ne glede na silovite in protipravne konskripcije, ki so jih papeži odločno obsodili kot rop, — izgubila mnogo premoženja, znano je, da je mnogo šolskih poslopij, pri katerih nima cerkev danes nobene pravice, sezidanih iz cerkvenega premoženja, — a naši liberalci opisujejo cerkev, ki plačuje poleg navadnih davkov tudi take, ki jih ne plačuje noben drug državljani, — goljufinjo. Sedaj pa pride vrhunec liberalne lažljivosti! Po liberalnem volilnem katekizmu so „klerikalci“ povišali davek od poslopij, so odpravili „dobri avstrijski goldinar“ (judje so v resnici delali za novo valuto!), „klerikalci“ so krivi, da bo cena kmečkim pridelkom še bolj padla (a liberalna borza v resnici uničuje kmečke pridelke!), krivi so, da se je podaljšala vojaška služba (a ravno „klerikalci“ delajo na to, da se polajša!). „Klerikalci“ so krivi slabih trgovskih pogodb (a ravno oni so se jim ustavljali!), dunajski parob. družbi so seveda „klerikalci“ darovali 25 milijonov gld. (a ravno „klerikalci“ so se temu ustavljali!), „klerikalci“ so dali sladkornim fabrikantom premije (a bili so v resnici liberalni judje in njih hlapci!), „klerikalci“ so krivi, da v Galiciji napreduje žganjarstvo (a ravno katoličani so celo z nevarnostjo svoje osebnosti svobode delali proti temu!) itd. Severna železnica, ki je na korist judom, se pripisuje od naših Malovrhov — katoličanom! „Klerikalci“ so po tem „katekizmu“ zoper podporo proti toči, v resnici pa ravno oni vodijo najhujši boj zato, da se celo zavarovanje preosnuje v korist ponesrečencem! Še celo živinsko sol so po nauku tega „katekizma“ podražili „klerikalci“, in vendar se nihče ni tako potezal za pocenitev živinske soli, kakor ravno ti od sleparjev tako sovraženi klerikalci! Ravno na katoliškem shodu je g. Povše govoril mej pritrdjevanjem vseh naših mož, da je vladar sam velel vladi, naj izdela načrt zakona za organizacijo kmečkega stanu. Vlada je to storila, toda v državnem zboru so razni poslanci onemogočili ta prepotrebni zakon. Dalje je treba, dejal je govornik, primerne varstvene carine za domače kmetijske pridelke, odpraviti znano vinsko klavzulo, omejiti prosti uvoz sadja in sočivja iz Italije, pospeševati izvoz domače živine, zabraniti ponarejanje živil in vina, omejevati živinsko kugo; država naj skrbi za izvoz poljedelskih pridelkov sploh, zniža tarife na železnicah, odpravi refakcije, varuje naše kmetijstvo pred močno konkurenco Ogerske; država naj temeljito preustroji trgovino z žitom na borzi ter odpravi špekulativni promet na obroke. Država naj olajša vojaški zakon, da bodo kmetijski sinovi služili le po dve leti, edini sinovi pa bodo oproščeni vojaške službe. Država naj tudi skrbi, da se primernim potom konvertirajo in tekom let znižajo na kmetijskih posestvih vknjiženi dolgovi, ter da se ustanove za kmetijski stan zavarovalnice za starost in bolezni. Sedaj naj pa poštene naši kmetje primerjajo te poštene besede z lažmi liberalnega katekizma in jasno jim bo, da tisti, ki se upajo na tak grobnačin način lagati našemu ljudstvu nimajo dobrega namena z njim. Potem naj se pana kmet vpraša: Kaj so doslej za kmeta naredili liberalci? Liberalci so bili, ki so hoteli, naj v deželni kulturnem svetu odločijo veleposestniki in mestni zastopniki ne, zastopniki ogromne večine kmetov. Liberalci so proti deželni zavarovalnici, ki bi deželi prinašala ogromno dobička, ko so naši možje zahtevali odpravo legalizacije, bili so liberalci na strani notarjev, ko se je šlo, da se sme pobijati zajca, branili so liberalci zajca in ne kmeta. Cela vrsta je še takih liberalnih podlostij. Somišljeniki, razkrinkujte liberalne

sleparije in laži! Odločno v boj, ne strahite se zagovarjati resnice in pravice!

Agitacija po trgovinah v Ljubljani. Z dežele se nam piše: Agitacija liberalcev presega že vse meje, tako da mora biti vznejevoljen že najpotrpežljivejši človek. Kamor greš, povsod ti donijo na všesa iz liberalnih ust imena Tavčar, Plantan, Ferjančič, Zupančič et tutti quanti. Hvalijo jih in kujejo v nebo. Najbolj čudno pa je, da so si tudi nektare znane trgovine v Ljubljani privzele nalogo agitirati za liberalno stranko. Od poslovođa do služabnika v teh trgovinah vse agituje za liberalca. Mesto da bi uljudno postregli odjemalcem s svojim blagom, mislijo da mu morajo zraven tega usiliti tudi svoje liberalstvo. Za sedaj samo svarimo pred takimi izbruhi, pribodnjič navedemo imena. Dobro naj pa si zapomni, da naše ljudstvo je pošteno, nepokvarjeno in ima bolj zdrave pojme o volitvah in poslancih, kakor pa kak liberalen komi. Zato bi storili najbolje, da pustijo ta posel in prihranijo sebi liberalno modrost, drugače se jim zna primeriti, da jim bode ljudstvo pustilo njih liberalstvo, zraven pa tudi njih blago, kar jim gotovo ne bode všeč. Pač pametno bi bilo ravnati se po geslu: „Svoji k svojim“.

Izjava. Nekateri govore po Ljubljani, da sem bil jaz obsojen radi krive prisega. To so nesramne laži. Kdor bo take laži razširjal, naj si posledice sam pripiše. — Mihael Moškerc.

Mrtvo žensko truplo. V jami za tovarno za lim so dobili mrtvo žensko truplo utopljeno. V utopljenki je spoznal svojo ženo delavec v tovarni za klej, Marko Žagar ter povedal, da je ista v četrtek zvečer pobegnila od doma, ker jo je pretepel. Frančiška Žagar, ki je šla nedvomno sama v vodo, je bila zelo vdana pijančevanju, vsled česar jo je mož večkrat tepel. Izrazila se je nedavno, da ne more vsled tega več živeti in si je gotovo nalašč izbrala jamo pri tovarni, ker mora njen mož iz tovarne večkrat priti k tej jami, kar ga bo vselej spominjalo na ženo. O možu pravijo, da je priden delavec.

Tatvina. Vol je bil ukraden v noči od 23. na 24. t. m. posestniku Iv. Kloboves v Poljanah pri Škofji Loki. Vol se je baje dobil v Ljubljani. Tatvica Dolenc ga je prodala mesarju Marčanu.

Angleški „kramar“ na Štajarskem. Gra-bežljivi Angleži, ki imajo povsod na vsem svetu svojo roko, kjerkoli se morajo nadejati kakega dobička, so si sedaj izbrali tudi Štajarsko za svojo molzno kravo. Osnovali so namreč v Londonu delniško družbo „The Goriah Coal Mining and Gyps Works Limited“. Namen družbe je, kopati na Zgornjem in Spodnjem Štajarskem premog in druge rudnine ter računa na 592.000 fr. letnih dohodkov.

Razne stvari.

Jugoslovanska akademija in Prešeren Historiško filologični oddelek jugoslovanske akademije v Zagrebu, priredi dne 3. decembra na čast Prešernovi stoletnici javno slovesno sejo, na kateri bode predaval akademik dr. A. Mušič o „Krstu pri Savici“.

V 5. letih — zapravila 23 milijonov frankov. — V 5. letih je zapravila 23 milijonov frankov gospa Gould, soproga grofa Boni de Castellane. Ameriška rodbina Gould je jedna najbogatejših na svetu in je Boni-jevki imenovala varuha, ki bode imel nalog paziti na to, da ne bode mogla zapraviti njegova varovanka več kot 3 milijone frankov na leto. Ali bo zadoščevala ta svotica življenskim potrebščinam zapravljive gospe, je dvomljivo.

Koliko so stale volitve predsednika v severni Ameriki. Volitve volilnih mož za predsednika ameriških zedinjenih držav, bile so kakor smo poročali, zelo burne. Večino volilnih mož je dobil republikanec, dosedanji predsednik Mac Kinley. Republikanski osrednji odbor je najel tudi 5500 najboljših govornikov, ki so govorili po vseh 42 državah republike navdušene govore za Kinleya. Dobil je vsak teh govornikov 110 dolarjev na teden. „Herold“ poroča, da so ti govorniki in pa razne veselice, razsvetljave, shodi itd. stali okroglih 25 milijonov dolarjev.

Major desertiral. V malem mestecu republike Honduras se je sedaj pojavil major Karol Rochefeller, ki je iz vojne na Filipinih desertiral. Sedaj priobčujejo časopisi vzrok, zakaj je ta mož, ki se je sicer odlikoval z izredno hrabrostjo, zapustil zastavo. Pred tridesetimi leti je mož živel s svojo mlado gospo v Honkongu. Nekega dne zginila je kitajska dojnica z njegovim sinom. Žena mu je žalosti umrla v San Franciscu, kamor so ga prestavili. Kjer koli se je odslej vnel kak boj, vedno se ga je Rochefeller udeleževal z veliko predrznostjo. Mej krogliami je iskal smrti, a ni je našel. Na Filipinih je bil major 6. pešpolka. Tu je nekoč zadel na malo četo domačinov, katerim je poveljeval junaški mlad mož bele kože. Strel iz majorjeve puške je mladega moža usmrtil. Pri mrtvecu so našli pisma, iz katerih je major spoznal, da je — našel svojega sina in ga sam usmrtil. To ga je tako pretreslo, da je ubežal iz vojne v Kino ter se še-le sedaj pojavil v republiki Honduras.

Najnovejše vesti.

Miklavžev večer priredi prihodnjo sredo ob 1/2. uri zvečer „Slovenska krščansko-socialna zveza“. Miklavž nastopi s sijajnim spremstvom, na vsopredu pa je še mnogo drugih točk. Vstopnina 20 kr., otroci prosti. Kdor želi svojim otrokom nakloniti kak dar, naj pošlje dotični dar trdno zavito k hišniku v „Katoliški Dom“ ali k gosp. Breskvarju, knjigovezu pred škofijo vsaj do srede opoldne ter naj na zavitek napiše ime dotičnega otroka.

Osebnosti. Kurat v deželni prisilni delavnici je postal č. g. Fran Finžgar, administrator v Škofji Loki. — Nevarno obolel je č. g. Jernej Primožič v Goričah. — Umrla je gospa Franjica Poček, rojena Pressinger, soproga g. dr. Frana Počka. — Umrli so v Podčetrtku na Štajarskem g. Ivan Cvetko, bivši stavec v Blasnikovi tiskarni.

Za Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ se je pričela po ustanovnem občnem zboru živahna agitacija. Ustanovitev društva, čegar namen je strokovna izobražba članov, iskreno pozdravljamo. Društvo bode izdajalo svoj časopis, imelo bode svojo čitalnico in knjižnico, ustanovilo bode učne tečaje ter ima v pravilih še celo vrsto koristnih namenov. Bog daj srečo, da se društvo krepko razvije na čast ugledu slovenske trgovine!

Na južnem kolodvoru se odslej v trafiki prodaja tudi „Slovenec“.

Ustanek je bruhnil na dan v Caplandu. Ustaši se zbirajo pod zastavami Deweta, ki je sedaj na meji Caplanda.

Za luteransko gibanje v Avstriji pošlje protestantska zveza v Nemčiji 40 pastorej. Pozor, katoliški možje!

London. Sem je došla doslej nepotrjena vest, da je predsednik Stein ranjen in da je pal pri brambi Dewetsdorpa, katero mesto so Buri zaseli.

GLASNIK. Domovinska pravica.

Dne 5. decembra leta 1896. je zagledal „luč sveta“ zakon, kateri ureja razmerje domovinske pravice napram modernemu razvoju dela. Do sedaj je bilo malokakemu delavcu mogoče dobiti domovinsko pravico izven „svoje“ občine. Naj si je kdo bival v kaki drugi občini celo svoje življenje, vendar je spadal še vedno drugam. Dolgotrajno bivanje in delovanje v jedni občini ni dalo nikomur samo po sebi pravice pripadati dotični občini kot občan. Ako je hotel postati kdo občan kake občine, moral je zato prositi in po večini tudi založiti nekaj denarja. Občini je bilo popolnoma prosto dotičnega vsprejeti, ali pa ne. Ker so občine vedno varovale takozvane koristi svojih občanov, so občine vsprejemale le take ljudi, od katerih se je dalo soditi, da ne bodo prišli občini v breme. Zato je pa bilo

težko priti kakemu delavcu v občinsko zavezo one občine, v kateri je morda preživel celo svoje življenje in delal v njeno korist. Bali so se ga, ker si ni mogel pridobiti toliko, da bina starost mogel brez miloščine živeti.

To se bode sedaj izpremenilo. Dne 1. jan. 1. 1901 stopi v veljavo določba zakona z dne 5. decem. 1. 1896., po kateri mora dobiti domovinsko pravico vsakdo, ki bode dne 1. januvarja 1901 kot samoupravljeneč bival prostovoljno v že desetlet v dotični občini. Oglasiti se mu je pri občinskem uradu s prošnjo za vsprejem v občino, katera prošnja se ne sme odbiti. Tako postane vsakdo s pričetkom prihodnjega leta občan one občine, v kateri biva deset let in je bil ves ta čas opravičen upravljati svoje premoženje, to se pravi, da je bil polnoleten. S tem zakonom se je delavstvu ugodilo v toliko, da bo isto imelo neko večjo stalnost, in da posamnikom ne bode potreba iskati pozneje svojih dokumentov drugje.

Toda, dasi ta zakon kaže nekaj napredek za delavski stan, vendar ima tudi svoje nedostatke, ki so vredni uvaževanja. Kakor znano, nosijo vže sedaj nekatere občine ogromne stroške za vzdrževanje občinskih ubožcev. Dosti občin je, ki vže sedaj ne morejo shajati in ne plačevati, kar bi morale. Gotovo je krivično pri tem to, da morajo plačevati za ljudi, ki nikdar niso živeli v občini. Toda po novem zakonu bodo posebno hudo prizadete one občine, v katerih se vsled tovarn, rudnikov in sploh vsled večje industrije nahaja ogromno število tujih delavcev. Te občine ne bodo zmožne skrbeti za vse one reveže, katere v slučaju onemoglosti pomeče podjetnik iz svojega podjetja. Treba bo skušati dobiti drugih sredstev za ureditev tega vprašanja.

Z novim domovinskim zakonom mora biti v tesni zvezi tudi zakon o zavarovanju delavcev za slučaj onemoglosti in starosti. Sedaj smo prišli do tega, da nima samo delavec dolžnosti zahtevati, da se v tem oziru zanj nekaj stori, marveč da imajo posebno vse one občine, v katerih se nahaja velika industrija, dolžnost skrbeti, da se čimprej zasnije državna zavarovalnica za delavsko oskrb v slučaju onemoglosti za delo. Do sedaj se ni nihče brigal za to. Niti jedna občina se ni ganila, da se uredi zakonitim potom preskrbovanje onemoglih ljudi dostojno.

To vprašanje bi morali posebno premišljevat prihodnji zastopniki v državnem zboru. Njih dolžnost bodi, skrbeti, da se čimprej uredi zakonitim potom zavarovanje delavcev za slučaj starosti. S tem bodo otrli delavskemu stanu marsikako solzo skrbi raz njegovih lic, rešili pa tudi posamezne občine ogromnih stroškov, katere bodo morale sprejeti po novem domovinskem zakonu. Novi domovinski zakon koristi delavcu le v tem, da ga na starost ne bodo mogli preganjati ljudje, preganjal ga bode pa vse eno glad. Zato je treba še enega domovinskega zakona, in ta je: Zavarovalnica za starost in onemoglost delavcev, ki bo omogočila delavcem povsodi domovje!

Delavske drobtine.

Volitve za peto skupino v Ljubljani se vrše za volilce z začetnimi črkami od A do L v veliki dvorani „Mestnega doma“, za one s črkami M do R v telovadnici šole v Komenskega ulicah in za volilce z začetnimi črkami od S do Ž v telovadnici šole na Cojzovi cesti. Volitev se vrši od 8 do 1. opoldne in od 3. do 6. popoldne.

Pozor kršč. socialni delavci! „Slovenska kršč. socialna zveza“ v Ljubljani se udeleži v soboto zvečer ob 8. uri bakljade prirejene v proslavo Preserna. Vsi člani in somišljeniki so uljudno vabljeni, da se v obilnem številu udeležijo. Zbirališče je ob 1/2. uri pred „Mestnim domom“ pri vodometu. Odbor zveze.

Dramatika na naših odrih. Jutri bodo v Škofji Loki predstavljali rokodelski pomočniki igro „Roparji pri Mariji Kulmski“. — V Idriji so vrli katoliški delavci predstavljali 18. t. m. „Mlinar in njegova hči“. — V Ljubljani je „Katoliško društvo za delavke“ preteklo nedeljo predstavljalo izvirno dramo „Magda“, v Št. Vidu pa rokodelski pomočniki igro „Sanje“.

Volitve v zavarovalnico za slučaj nezgode v Trstu se bodo vršile dne 18. decembra v 1., 2. in 6. kategoriji. Prva kategorija obsega: železnice, prevozna podjetja in skladišča blaga ter stroje za odpravljanje blata (hagerji). 2. kategorija: rudarske industrije, fužine, izdelovalnice kovin, stroje, aparate itd. 6. kategorija: tovarne papirja in kož, izdelovalnice lesa, kmetijske gozdne industrije, mline. Glasovnice so dobila dotična podjetja po pošti. Na glasovnicah, določenih za zavarovance, mora gospodar potrditi se svojim podpisom, da so bili na volitev zastopnika delavcev pozvani vsi, ki imajo pravico glasu in ki so pri njem na delu, ter mora zapisati ime kandidata, ki je dobil večino glasov. Glasovnice gospodarjev morajo imeti njih podpis. Tako prirejene glasovnice je poslati volilni komisiji. Glasovnice, ki bi došle po 4. uri popoldne na dan volitve, se ne bodo upoštevale. Več o teh volitvah še spregovorimo, opozarjamo pa prijatelje slovenskega delavstva, naj bodo na straži in delujejo na to, da pride v upravo te zavarovalnice tudi slovensko zastopstvo!

Žalostna statistika. Dr. I. Winkler je priobčil v statističnem mesečniku sestavljene številke o prisilni prodaji posestev v vseh avstrijskih kronovinah v letu 1898. V tem letu je bilo potom eksekucij prodanih 7563 posestev. Od teh jih odpada na Češko 2283, Moravsko 1534, Spodnje Avstrijsko 785, Tirolsko 728, Galicijo 477, Štajersko 397, Kranjsko 325, Zgornje Avstrijsko 301, Primorsko 249, Šlezijo 198, Dalmacijo 107, Bukovino 90, Koroško 74 in Solnograško 60. Skupna površina teh 7563 na dražbi prodanih posestev je znašala 21.126 hektarov, in sicer na Češkem 5258, Štajarskem 2712, Moravskem 2067, Zg. Avstrijskem 1968, Galiciji 1858, Niž. Avstrijskem 1610, Kranjskem 1222, Tirolskem 1364, Koroškem 985, Šleskem 740, Primorskem 710, Solnograškem 324, Bukovini 165 in Dalmaciji 141. Na eno posestvo odpada povprečno 2,8 hektarov površinske mere. Cenilna vrednost vseh teh 7563 posestev je znašala 51.699.962 kron; od teh odpada mej drugimi na Primorsko 1.033.455 na Kranjsko 880.583 Dalmacijo 327.77 K itd. Na posamezno posestvo odpada povprečno 6836 K. Doseženi najvišji ponudek je znašal 44.643.241 kron, in sicer: na Primorskem 742.031, na Kranjskem 856.032, v Dalmaciji 220.686 kron itd. Vsled nedostatnosti skupila so morali terjatve v znesku 24.496.471 kron knjižno izbrisati.

Žebljarska obrt v Kropi. C. kr. tehnološki muzej na Dunaju je poslal v Kropo gosp. Janeza Satorja, mojstra različnih okraskov pri železnih mrežah prvi žebljarski zadrugi. Tam mu je dala v poduk tri mlajše žebljarje, ki jih mojster poskuša in podučuje v takih okraskih. Tam je že kakih 10 dni. Ostal bo kakih pet tednov, potem pa odpeljal sposobne učence na Dunaj, kjer se bodo učili novega dela. Čez pol leta se bodo vrnili kot mojstri v Kropo, in bodo začeli druge podučevati v novih izdelkih.

Iz burske vojske.

II.

Življenje v burskem taboru je v marsičem zelo zanimivo. Sin transvaalskega državnega tajnika, Hjalmar Reitz, ki je bil slušatelj leydenskega vseučilišča, pa je ob začetku vojske vstopil v bursko armado, nam burski tabor tako-le opisuje:

Po zlozmem griču so razprostrti šotori, toda ne v vrstah, kakor pri kaki nemški armadi ob manevrih, ampak raztreseno, kjer in kakor je dotičnim Burom všeč, ali kjer skalnata tla dopuščajo. Vhodi so obrnjeni na vse strani. Šotori sami so različne velikosti in sestave. V vsakem bivajo 3 — 10 mož. Vsakdo ima svoj prostor, kamor spravi odeje, obleko, črevlje, puško, patrone, sploh vse, kar ima. Tam spi po noči, tam leži po dnevu. Ura je ena. Ob vsakem šotoru prasketa ogenj, in krog njega sede prebivalci šotorovi. Kosijo. Ali hočete vedeti, kaj jemo? Težko je, na to odgovoriti splošno. Res vlada za nas zelo skrbi, res nam matere in sestre pošiljajo velikanske zaboje; toda vkljub temu se večkrat zgodi, da stvari ne pridejo tje, kamor

so bile namenjene. Tedaj jemo trd suhar, pijemo kavo brez mleka in sladkorja in — prosimo miru. Drugi dan pa morda zopet koljemo govedo, ali pridejo božična darila, zaboji polni kolačev, sadja, potic, sočivja itd. Potem obhajamo praznik, ali bolje, bi obhajali praznik, ko bi ne bilo solnca in muh. Če jemo, moramo klobuke povezniti čez skledice; če pijemo, moramo posodo zasloniti s klobukom, da nam muhe ne zabelijo jedi in pijače. Še celo, ko govorimo, moramo biti previdni in ne smemo ust preširoko odpirati, da se nam ne zaleti katera teh ljubeznivih živalic noter. Namizne oprave nimamo preveč. Jaz sem jedel cel teden iz skledice, v kateri je bilo nekdanj milo na prodaj, in mnogi so me zaradi tega zavidali. Popoldne spimo; prav za prav spimo zmeraj, ako ne kuhamo ali ne stojimo na straži.

Straža, grozna beseda; to je naša mora. Predno kaj izpregovorim o njej, naj opišem uredbo tabora.

Na čelu je kornet. Tabor ne obsega določenega števila Burov. Večkrat jih je 80, večkrat tudi do 500. Razdeljeni so v desetnije. Vsaka desetnija ima pri nas 25 mož. Sestavijo se desetnije same, navadno iz prijateljev in znancev; desetnika (korporala) si volijo sami. Desetnik ima cel dan veliko posla. Sprejema hrano za ljudi in klajo za konje. Razdeljuje jedi in pijačo itd.

Mnogo več posla ima desetnik po noči s stražami, ki so njegov in naš križ. Komaj se zvečer začne mračiti, zakliče naš desetnik: „Vstanite, vstanite!“ Potem odidemo s puško in patrni iz tabora. Vsak ima s seboj tudi odejo in plašč. Počasi se pomikamo dalje, drug ob drugem dolga vrsta kadečih, molčečih mož. Desetnik nas prešteje in gre potem molče pred nami. Tu in tam opazimo druge desetnije, ki so že zasedle

svoje prostore. Ko pridemo na določeno mesto, nas desetnik razdeli v straže po 6 mož in odkaže vsaki straži prostor. Navadno je med stražami presledka po 100 korakov. Pri vsaki straži jih pet lahko spi, eden pa straži. Vsaki dve uri se stražniki menjajo; kdor je stražil preje, se uleže, in stražo prevzame drugi. Ko bi bilo vedro, bi se še potrpelo. Toda izmed sedem noči gotovo šest noči dežuje. Ležati v dežju na golih, mokrih tleh, pa ni ravno najprijetnejše. Še slabše se godi onemu, ki straži. Navadno je tema, kakor v rogu. Zanašati se sme le na sluh. Vsak šum prestraši stražnika. Včasih čuje stražnik udarce lastnega srca. Mene je že motilo moje lastno dihanje. Kolikokrat dajejo sosednje straže napačna znamenja! Kolikokrat kaka straža strelja brez potrebe in spravi v nered celo okolico! Včasih hipoma pade med nas angleška bomba. Angleži namreč dostikrat po dnevu namerijo topove na kraje, o katerih menijo, da jih bodo po noči zasedle naše straže. Brez skrbi smo še le potem, če je že bomba padla med nas, in vidimo, da ni nikogar ranila.

Tako se v burskem taboru vrste glad in obilnost, trud in počitek, strah, skrb in veselje.

Somišljeniki!

Pišite za „Slovenski List“ — sporočajte mu hitro vse važne dogodke. Pridobivajte novih naročnikov!

Domača umetnost!

Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski atelje

Andrej Rovšek

v Ljubljani Kolodvorske ulice št 22

v hiši gospé Wessner-jeve

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izvrševanje vsakovrstnih, strogo po umetnostnih načelih izgotovljenih lesenih oltarjev v raznih slogih, kipov in svetniških soh od kamena, marmorja, gipsa ali lesa itd.

10 (29)

Priznalno pismo:

Blagorodni gospod! Altar presv. Trojice, kate-rega ste naredili za tukajšnjo župno cerkev, je pravi umotvor ter kaže, ne samo v celoti, temveč tudi v svojih posameznih delih lepo pravilnost, solidnost in trpežnost. Na opazovalca napravlja izvanredno prijeten utis in hvali svojega mojstra. Vsled tega Vam izrekam svojo popolno zadovoljnost in zahvalo ter si štejem v dolžnost, da Vas svojim sobratom kar najtopleje priporočam za podobno delo.

Z odličnim spoštovanjem Vam udani

Martin Poljak,
župnik

Ajdovec, 20. okt. 1899.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje ulog 30. sep. 1900: čez 5 milij. K.

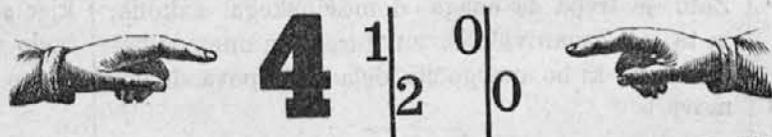
Denarni promet v devetih mesecih: čez 17 milij. K.

Ljudska posojilnica

preje Gradišče štev. 1. — Sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.
Sprejema

Hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter obrestuje po

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld. čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1900:

5,853.620 K 97 h.

Promet v 9. mesecih od 1. jan. do 30. sep. 1900.

17,740.643 K 16 h.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštne hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Anton Belec,
[posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Josip Jare,
veleposestnik v Medvodah.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Odborniki:

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Ivan Kregar,
načelnik c.krajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blagajnik »Ljudske posojilnice.«

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.